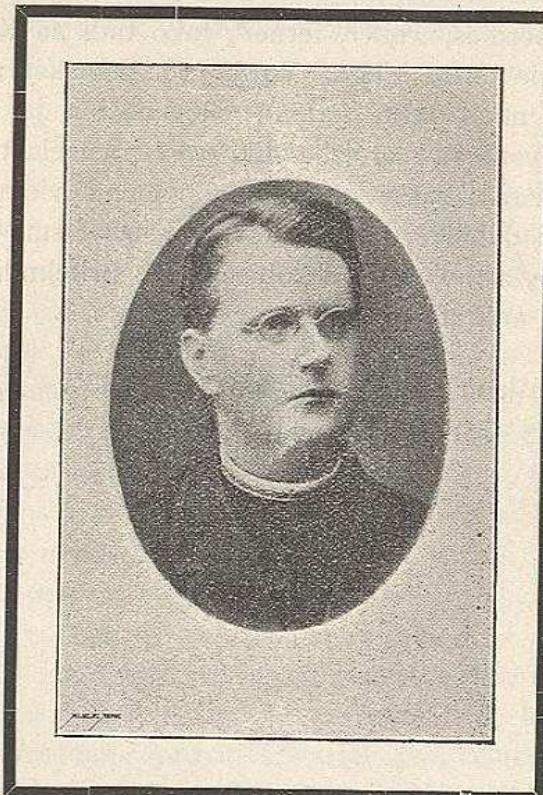

V spomin Mateju Slekovcu.

Priobčil Fr. Kovačič.

Ko so se delale priprave za ustanovni občni zbor »Zgodovinskega društva«, je pripravljalni odbor razmotrival tudi vprašanje, kdo bodi kandidat za predsedništvo novega društva. Brez dolgega pomišljjanja se je v odboru in zunaj odbora obrnila pozornost na župnika pri

Sv. Marku nižje Ptuja, g. Slekovca. »G. Slekovec je res primeren predsednik, ako se preseli v Maribor«, je pisal kratko pred občnim zborom začasnemu predsedniku odličen slovenski vseučiliški profesor.

Kot zgodovinar je imel Slekovec velik ugled pri Slovencih in Nemcih, tvarine je imel nabранa sila veliko, za domačo zgodovino je bil ves vnet; vrhutega se je odločil proti jeseni 1903. l. stopiti v stalni pokoj in se preseliti v Maribor, kjer bi prevzel službo škofijskega arhivarja.

Ustanovni občni zbor ga je torej opravičeno z velikimi nadami izvolil za predsednika. Vedelo se je sicer že takrat, da resno boleha, a bilo je upati, da kmalu zopet okreva. Ko mu je pa tajnik naznanil izvolitev in priposal v podpis neko vlogo na mariborski mestni svet, je odpisal: »Tukaj vrnem vlogo na mestni svet z opazko, da je to najbrž moje prvo in zadnje delo kot predsednika „Zgodovinskega društva“. Hiram vedno bolj in bolj . . .« Vloga, ki jo je podpisal, sicer še ni bila zadnja, a njegova slutnja se je, žal, le prezgodaj izpolnila.

Že v 1. štv. društvenega glasila nam je torej izpolniti žalostno dolžnost, da zapišemo nekaj vrstic v spomin velezaslužnemu preiskovalcu domače zgodovine. Zlasti želimo opozoriti javnost na njegovo slovstveno zapuščino, da bi se vzbudile mlajše moći za zgodovinsko delo ter nabranou građivo porabile in nadaljevale.

* * *

Njegove življenjepisne podatke naj nam pove lastna avtobiografija, ki si jo je spisal. »Roden dne 6. avgusta 1846 (v rokopisu letnica izpuščena, na posebnem listku je opazka, da se je rodil ob 6. uri zvečer) v Kunovi št. 29 Negovske župnije kot zakonski sin Jožefa Slekovca, kmeta, in Marije, roj. Kramberger.¹ Dovršil je svoje študije v Mariboru ter

¹ O svoji rodovini si je rajni sestavil ta le rodovnik (podamo le glavni liniji):

je bil ondi 23. julija 1871 v mašnika posvečen. Prvo sv. mašo je služil v Negovi 6. avg. t. l. Čez 10 dni, namreč 16. avg. 1871 je nastopil kaplanijo v Središču. Po smrti župnika Vrbnjaka je postal provizor in kot tak je služboval od 1. februarja do 16. marca 1874. Dne 1. maja 1878 je bil premeščen v Cirkovce, od tam pa 20. junij 1879 k Sv. Marku nižje Ptuja. Ondi je moral vsled nevarne bolezni stopiti 1. oktobra 1882 v začasni pokoj in iti čez zimo v Gorico na Primorskem, od koder se je v spomladici toliko okreplčan povrnih, da je mogel 1. junija 1883 nastopiti kaplanijo pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Dne 18. decembra 1887 je bil vmeščen za župnika pri Sv. Marku nižje Ptuja, kjer ga je mil. knez in škof dr. Mihael Napotnik o priliki druge kanonične vizitacije dne 30. avgusta 1897 imenoval svojim duhovnim svetovalcem.«

Do sem avtobiografija; dostaviti nam je le še nekoliko vrstic. Pri zadnji kanonični vizitaciji na praznik sv. Cirila in

Simon Slekovec poročen z Nežo Vuk
(† 5./1. 1717) v Kralovcih.

Jožef (* 10./4. 1768) poroč. 28./6. 1789
z Uršo Zorko v Kunovi Št. 29.

Vid * 14./6. 1770 poroč. 3./4. 1794 z
Uršo Holec.

Jožef * 1./4. 1809, Urša, Katarina,
poročen 9. februarja 1835 a) z Marijo
1835 b) z Marijo Kramberger.

Marija, Barbara, Ana.
Matjaž * 19./2. 1806, poroč. 10./2.
1839 z Marijo Godina.

Jožef * 8./2. 1837
(† 31./1. 1844)

Ivan * 15./6. 1842
Jernej * 22./8. 1843

Marija * 28./5. 1839

Filip * 26./4. 1847

Ana * 4./5. 1842

Alojz * 28./5. 1851

Matej * 6./8. 1846.

Andrej * 25./11.

b) poroč. 25./1.

1858 (jeredovnik

1854 z Marijo

pod imenom

Vogrinec

Viktorin).

Tomaž * 18./12.

Martin * 18./10.

1854

1844 (sedaj na

Mati mu je umrla — 45 let stara dne 25. junija 1852, oče pa

domovini).

17. aprila 1870, star 61 let.

Metodija l. 1903. ga je knez in škof v priznanje njegovih zaslug v pastirstvu in na slovstvenem polju imenoval konzistorialnim svetovalcem. Takrat je že hudobolehal, da se je le s težavo držal po koncu. Začetkom meseca vinotoka je šel v Ljubljano iskat zdravniške pomoči, od koder se ni več povrnih. S 1. decembrom je stopil v pokoj, a že 14 dni pozneje, dne 15. decembra mu je smrt po mučni bolezni zatisnila oči. Med mnogimi drugimi slovenskimi oddišnjaki je tudi on našel zadnji počitek na ljubljanskem pokopališču sv. Krištofa.

* * *

Po svojem temperamentu je bil Slekovec bolj melanolik, kar je vplivalo na njegov značaj in je bilo v zvezi z njegovim krhkim zdravjem. Po svoji visoki in ravni rasti se je zdel vsakomur orjak, v resnici pa je že od mladosti večkrat in hudobolehal. V dijaških letih je zelo stradal; včasi po več dni ni nič toplega zavžil. Po materini smrti je namreč dobil mačeho, ki je bila zanj prava »pisana mati«; odtrgala mu je vsako podporo domače hiše, ker ji ni bilo ljubo, da se je šolal. Stradanje v mladih letih je zapustilo sledove v njegovem telesu. Že za časa bogoslovskih študij je neprestanobolehal in pozneje kot kapelana pri Sv. Marku ga je bolezen tako hudo pograbila, da se je že skoraj obupalo nad njegovim ozdravljenjem. Neki ptujski mizar je že poslal vzorce za rakev, češ, saj bo tako umrl. Milo primorsko podnebje ga je sicer nekoliko okreplčalo, a prav trdnega zdravja tudi pozneje ni bil.

To je vplivalo tudi na njegovo duševno stanje. Melanolik deluje ne le z umom ali z rokami, ampak tudi s čuvištvom. Ako je Slekovec delal, je delal iz vseh moči, vse mu je segalo v globino srca in ondi našlo odraz. Zato ga je pa tudi naporno delo večkrat sila izmučilo in mu tako manjšalo

življenjsko moč. Bučne veselice ga niso mikale, v družbi je sedel rad tiko in poslušal; tu in tam se nasmehnil, koga podražil ali povedal kak dovtip. Kadar je pa priložnost nanesla, je bil kralj v družbi ter je z duhovitimi dovtipi vzbujal splošno veselost in občudovanje. Če mu je bil kdo v družbi posebno ljub, na tega so najbolj letele njegove puščice in drago mu je bilo, če se je dotičnik značaj, a svojega prijateljstva in ljubezni ni razodeval v blestečih besedah. To je bil povod, da ga marsikdo ni umel. Njegov govor se je zdel marsikomur rezek, trd, suh in osoren. A kdor se je potrudil prodreti skozi zunanjou lupino, se je lahko prepričal, da tu bije blago srce in da je morda tudi sam globoko vanj zapisan.

Blaginja ljudstva mu je bila zelo na srcu. »Resno delo, pouk, čitanje dobrih knjig, tega nam je treba, to manjka ljudstvu«, je rekел večkrat. Prizadeval si je veliko, umstveno in nravno povzdigniti ljudstvo. O priliki nekih žalostnih prestopkov v njegovi župniji začetkom 1. 1900., katere so hlastno izrabili izvestni časniki, je v nekem pismu z bolestnim srcem zapisal besede: »Nesrečni „šnops“ bode nam ljudi v vsakem oziru popačil in ugonobil. Človek se trudi, a dočaka malo sadu...« Lahkomišljenošč, brezposelnost, zapravljinost je naravnost grajal pri mladih ljudeh; vsled česar se ga je marsikdo izogibal, ki se je čutil zadetega. Sicer je pa bil iskren prijatelj mladine in je zlasti dijake velikodušno podpiral.

Pomanjkanje materine ljubezni v mladosti in skoro vsakršne pomoči v dijaških letih je vtisnilo v njegovo dušo nekako otožnost in nezaupnost. Bolezen in razne trpke izkušnje poznejših let so jo le še povečale. V mlajših letih je rad zahajal med ljudi, pozneje se mu je nagromadilo dela, zlasti ko se je vgobil v zgodovinske študije; sedaj je prišel v dotiko z ljudmi le bolj v službenih rečeh.

Najbolj ga je bolelo, če se je prevaril v kakem prijatelju. »Kakor na dlani sem ponujal svoje prijateljstvo, a ko je prišla prva poskušnja, sem sprevidel, kako jalovo je bilo prijateljstvo, lažnjiva vsa prijaznost. To človeka boli«, — je rekel večkrat. Vrhutega ga je zadnja leta mučila nervoznost in druge bolezni. Pri melanoliku je psihološko popolnoma naravno, da v sitnih razmerah postane pesimist. »Najrajsi sem med svojimi zgodovinskimi osebami«, je pravil, če se je v kom prevaril. »Te se vsaj kažejo odkrito, kakšne so, bodisi da so dobre, bodisi da so zabredle na kriva pota.«

Ves svoj prosti čas, kar mu ga je ostalo od stanovskih dolžnosti, je posvetil zgodovinskim študijam. Za domačo zgodovino je bilo to dobro, zanj samega pa slabo. V prejšnjih letih je zahajal bolj v družbo, potoval je na Velehrad, na Francosko v Lourdes, v Rim, v Bosno i. t. d. To mu je bilo razvedrilo. Zadnja leta si ga pa skoro vselej dobil med starimi listinami in knjigami. Sedel je navadno v svoji spalni sobi, ki mu je bila ob enem delavnica, v gostem dimu, — navadno je namreč pri pisanku kadil. Popolnoma zamišljen v svoje zgodovinske probleme je pozabil na vse krog sebe; večkrat se niti ni ogledal, če je kdo vstopil, pisal je dalje in še le čez nekaj časa je rekel: »Malo počakajte, kmalu sem gotov«. Tako je presedel dneve, tedne in mesece, zlasti če se je lotil kakega večjega dela. Le ob lepem vremenu je šel za nekaj časa na vrt ter kadeč smotko, stal pri ulnjaku in opazoval čebele, potem pa zopet sam kakor čebelica zbiral svoje zgodovinsko gradivo. Ako ni mogel čemu priti na sled, se je hitro odpeljal v arhiv v Gradec ali v Maribor in, če je našel, česar je iskal, se je že s prvim vlakom vrnil k svojemu delu ter prinesel včasi s seboj cele kupe listin. Ves je oživel, če je prišel v družbo s človekom, s katerim se je mogel kaj pogovoriti o zgodovini. Tedaj mu je tekla beseda živahno in s svojim čudovitim spominom je vsakogar očaral.

Po tej splošni karakteristiki Slekovčeve osebnosti se nam je natančneje ozreti na njegovo zgodovinsko slovstveno delovanje. V tem oziru je ž njegovo smrto v našem zgodopisu nastala velika vrzel, ki se ne bo tako kmalu zamašila.

Kot zgodovinar je bil Slekovec samouk. Kakor je sam pripovedoval, kot dijak ni imel posebne vneme za zgodovino. Najljubša mu je bila na gimnaziji matematika in fizika; še pozneje je rad s svojimi fizikalnimi »eksperimenti« zabaval družbo. V svojem uradovanju, občevanju in v zgodovinskem raziskovanju je pa imel uprav matematiško natančnost. Njegovo nagnjenje do naravoslovja spričuje tudi to, da je za markovsko šolo na lastne stroške nabavil raznih fizičkih učil, pomorskih živalic in paviljonček za čebele.

Ko je pa kapelanoval v Središču, so imeli Središčani neko pravdo, kar je Slekovca napotilo, da je začel brskati po ondotnih trških listinah. Pri tem se mu je vzbudilo veselje do zgodovinskega raziskovanja; izboren pomnež ga je nekako opominjal, da je poklican na zgodovinsko polje. Zgodovina središkega trga mu je zato tudi ostala vedno pri srcu; še l. 1900. je zbiral gradivo za Središče, češ, »po 20 letih bode menda že čas, da se resno lotim središke kronike, ki me je dovedla na zgodovinsko polje«.¹ In zadnje njegovo delo, ki ga je za tisek izdal, se tiče trga Središča.² Manjkalo mu je sicer potrebnih predstudij, a to je kmalu nadomestil z občudovanja vredno vztrajnostjo. Pripovedoval je sam, kako se mu je godilo, ko je prvič prišel v graški arhiv. Dal si je prinesti stare listine, — a ni jih znal brati! Ogledoval je cerke sem in tje, pa ni šlo. Oddal je torej listine in se vrnil domov, a pogum mu ni upadel. V Mariboru si je v škofjskem arhivu izposodil na dom star kodeks ter ni prej miroval, dokler se ga ni naučil gladko brati. Brez obsežne paleografične teorije

¹ V pismu na g. M. Ljubša dne 18. marca 1900. — ² Kapela žlostne Matere božje v Središču. Maribor 1902.

se je s samim čitanjem mnogoterih listin tako izvežbal, da mu tudi slaba starinska pisava ni delala posebnih težav.

Že izpočetka se je Slekovec postavil na pravo stališče zgodovinske kritike: zajemal je svoje podatke iz prвotnih virov, ne pa morda le po tiskanih »raznih virih« eklektično sestavljal svoje zgodovinske spise. Kdor prebira njegove tiskom izdane spise, se lahko prepriča, da pač navaja razna dela, a mnogokrat popravlja njihove podatke, sklicujoč se na izvirne listine. Ko je zaradi bolezni moral počivati v Gorici, si je čas kratil — s čitanjem listin. Deželní odbor štajerski mu je namreč v pismu z dne 6. decembra 1882 št. 12.859 dovolil, da si sme izposojevati listine iz deželnega arhiva; sprejemati in rabiti jih je pa moral v knjižnici velekega semenišča v Gorici.

Kakor pri čebelah razločujemo dve vrsti delavk: ene, ki donašajo od raznih cvetlic snovi za strd in satovje, druge, ki iz nabbrane tvarine izdelujejo toli umetne celice ter jih napolnjujejo z medom, tako nekako bi se dali razdeliti učeni delavci na zgodovinskem polju. Nekateri z neumorno delavnostjo zbirajo gradivo iz različnih arhivov, a ne dospejo, da bi to vse povezali v lepo celoto, drugi, ki imajo bolj urejevalen um ter širni in pronicavi pogled, vstvarjajo liki mozaike krasna zgodovinska dela. Našega Slekovca moramo prištevati prvi vrsti zgodovinarjev. V zasebnih pogovorih in v pismih je večkrat naravnost izrazil željo, naj bi kdo drug enkrat porabil nabранo gradivo, on sam da nima k temu nagnjenja in ne časa; njegova moč je bila vsa osredotočena v zbiranje tvarine.¹ Sicer je v spisih, ki jih je v tisku priobčil, pokazal, da zna tudi prav mično tkati zgodovinski čilim, vendar njegovo posebno veselje je bilo, zbirati gradivo. In

¹ Prav značilna je opazka, ki jo je večkrat zapisal v njegova gimnazijalska spričevala profesor zgodovine Mesmer: »Besser Kenntnis der Thatsachen als Eindringen in den Zusammenhang«. Iz matematike in naravoslovja je imel vedno jako dobre rede.

v tem oziru je storil neverjetno veliko. Nabral je podatkov iz deželnega in kn. šk. arhiva v Gradcu, kn. šk. arhiva v Mariboru in v Ljubljani, istotako je iskal podatkov v Zagrebu, na Dunaju, v Solnogradu ter v raznih občinskih in zasebnih arhivih zlasti pri minoritih v Ptiju, od koder je marsikaj po njegovem posredovanju prišlo v deželni arhiv v Gradec. Deželni odbor mu je zato tudi dvakrat izrekel pисмено zahvalo.

Drug vir, iz katerega je marljivo zajemal, so stare matrike. Stikanje po matrikah, krstnih, poročnih in mrliskih, se utegne komu zdeti pedantično delo, a kdor le količaj ve, kaj se pravi iskati zgodovinsko zanesljivih podatkov, bo pritrdil besedam, ki jih je rajnik pisal 17. decembra 1898 v nekem pismu: »Matrike so dragocen in najzanesljivejši vir za našo domačo zgodovino, a treba je vedeti, kako se pregledujejo in ekscerpirajo«. Da je Slekovec znal v matrikah zadeti na »zlato rudo«, mu daje spričevalo med drugimi odlični štajerski zgodovinar J. Zahn v pismu dne 20. decembra 1884: »Sie scheinen in Ihren Matrikeln ein sehr schönes Materiale für Genealogie zu besitzen«. Zatorej ga prosi za podatke o raznih plemiških obiteljih in daje takrat še mlademu zgodovinarju nekatera navodila, kako naj urejuje izpiske iz matrik. Slekovec si je iz matrik nabral ogromno drobnih podatkov in opozoril na marsikatero pomoto v raznih zgodovinskih knjigah. Zaradi mnogobrojnih genealogičnih in biografskih izpisov je slovel ko kak orakelj. Razni zgodovinarji in plemenitaži, nemški, ogerski in hrvaški, so se obračali nanj, ali če so se obrnili na deželni arhiv, jih je ta navadno opozoril na g. Slekovca. Marsikateri aristokrat je osebno poiskal markovskega župnika, ki mu je vedel toliko povedati o njegovih dobrih in slabih prednikih, da ga je kar osupnilo.

Postrežljiv je bil zelo, če je bilo treba komu postreči z zgodovinskimi podatki. Bodisi Slovenec, Nemec ali Madžar,

vsakemu je rad ustregel, če je le mogel, četudi ga je to včasi stalo veliko truda, časa in gmotnih žrtev; s svojim zgodovinskim zakladom ni bil skop. Slekovčeve delovanje se je zelo cenilo pri graškem historičnem društvu; Jos. v. Zahnu je veliko pomagal pri sestavljanju krajevnih imen na Sp. Štajerskem za njegov »Ortsnamenbuch«. Znano je bilo njegovo ime v dunajski akademiji, dunajskemu antropološkemu društvu je storil veliko uslugo, ko je podpiral Vladimira Levca pri sestavljanju njegovih »Pettauer Studien«. Tudi pisateljem »Matice Slovenske« je v marsičem pomagal; zlasti je dal več podatkov za Glaserjevo »Zgodovino slovenskega slovstva« in je obžaloval, da se mu je to prepozno naznanilo. Pri svojem zgodovinskem talentu in železni marljivosti bi bil v drugačnih okoliščinah gotovo na daleč zaslovel in postal ud kake znanstvene akademije. Dejanske razmere, v katerih je živel, pa niso bile ravno ugodne za zgodovinsko delovanje v širjem obsegu. Služboval je ves čas na deželi, daleč od velike knjižnice, arhivov in muzejev; stanovska opravila, razne skrbi in sitnobe vsakdanjega življenja na deželi, vse to ga je oviralo pri njegovem zgodovinskem delu. In vkljub temu je storil silno veliko.

O svojem zgodovinskem delovanju je pa sodil jako skromno. Koncem svoje avtobiografije je na majhen listek zapisal sledečo opombo: »Peča se v prostih urah, kar mu jih preostaja od uradniških in službenih poslov, z zgodovino domačih krajev. V ta namen je preiskal več arhivov, pregledal matrike in druge uradne zapisnike ter sestavil več kronik in zgodovinskih spisov.«

Znanstveno delujoč človek potrebuje tudi primerne družbe, kjer se ideje med seboj krešejo in sprožijo nova vprašanja. Tega je Slekovec pogrešal. Zatorej ga je zelo veselilo, če ga je obiskal kdo, ki se je zanimal za domačo zgodovino. Večkrat je obžaloval, da je med štajerskimi Slovenci tako malo historičnega zanimanja in močno si je želel,

da bi našel nekoga, komur bi lahko izročil svoje delo v nadaljevanje. Zatorej se je zelo veselil, da se je naposled ustanovilo »Zgodovinsko društvo«, ki bi naj odsle z združenimi močmi obdelovalo domače zgodovinsko polje. Izrazil je sicer bojazen, da bo mlado društvo v naših malenkostnih razmerah imelo preveliko potežkoč, a ko je slutil, da več ne bo vstal iz bolniške postelje, je vso svojo literarično zapuščino in zgodovinsko knjižnico izročil društvu, češ, da ga veseli vsaj ta zavest, da se njegovo slovstveno blago ne bo po smrti izgubilo, ampak uporabljalo in spopolnjevalo.

* * *

V naslednjem podamo pregled Slekovčevih spisov in sicer: a) tiskom izdanih spisov; b) kronik; c) raznih drugih izpisov.

a) Tiskani spisi:

Svoji avtobiografiji je Slekovec pridal seznamek vseh svojih spisov (v vsem 70 sestavkov, med temi je pa nekatere dvakrat štel, namreč kot članke v časnikih in kot posebne izdaje), ki so v tisku izšli. Mnogi izmed teh so sicer že omenjeni v Glaserjevi »Zgodovini slovenskega slovstva« (IV, str. 161), vendar ne vsi, zatorej jih tu priobčimo, kakor si jih je sam sestavil.

1. Središčani in ormoški grajščaki. *Zgodovinski spisek*. Sl. Gosp. 1879, št. 45—49,
2. Babji klanec. Sl. Gosp. 1879 (št. ni označeno).
3. Kruci na Slov. Štajerskem. Sl. Gosp. 1880, št. 5—12.
4. Kobilice na Slov. Štajerskem. Sl. Gosp. 1882, št. 12, 20.
5. Cerkev in samostan frančiškanov v Ormožu. *Cerkvena priloga* (Sl. Gosp.) 1882, št. 63—65.
6. Kuga na Slov. Štajerskem. Zelo obširen spis, objavljen v Sl. Gosp. I. 1883, 1884, 1885.

7. Župnija Sv. Lovrenca na Dravskem polju. *Krajepisno-zgodovinske črtice*. 8°, 136 str. s sliko (Maribor, Leon-ova tiskarna 1885).¹
8. Zlatomašnik Franc Perger. *Cerkv. priloga* (Sl. Gosp.) 1885, št. 126, 127, potem 1886, št. 128.
9. Slovensko tožilno pismo iz l. 1648. *Kres*, II. 282.
10. Dve središki prisegi iz 18. stoletja. *Kres* II. 523.
11. Kdaj je Središče dobilo pravice cesarskih trgov? *Kres* V. 477.
12. Pravljice o copernicah v Središču. *Kres* V. 572.
13. Magjari v Središču I. 1848. *Sl. Gosp.* 1878, št. 47.
14. Spomini iz minolih časov. *Sl. Gosp.* 1886, št. 25, 26, 28.
15. Drobtinice za zgodovino slov. šolstva. *Popotnik* 1887, št. 1—9.
16. Sv. Vid pri Ptiju. *Odlomek iz krajevne zgodovine*. *Sl. Gosp.* 1887, št. 16, 18—22.
17. Doneski k zgodovini cerkvâ na Kranjskem. *Slovenec* 1887, št. 119 (»Listek«).
18. Odlični Kranjci. *Slovenec* 1887, št. 194—198, 202—204, 206, 210, 212, 214, 218—228, 230—231. — Ta spis je izšel istega leta v posebnem odtisku (150 izvodov m. 8°, str. 81).
19. Z Dravskega polja. *Književno delovanje župnika Fr. Bezjaka*. *Slovenec* 1887, št. 228, 229.
20. Kobilice. *Večernice družbe sv. Mohorja* 1887.
21. Beiträge zur Kirchengeschichte der Steiermark. *Grazer Volksblatt* 1888, Nr. 128, 146.
22. Sv. Barbara v Halozah. *Cerkv. priloga* (Sl. Gosp.) 1889, št. 2.
23. Škofija in nadduhovnija v Ptiji. *Sl. Gosp.* 1889, št. 12—14, 16 i. t. d. in l. 1890. Spis je izšel nekoliko razširjen v posebni knjižici, m. 8°, str. 196 v 250 izvodih.
24. Slovenčina v c. kr. uradih pred 100 leti. *Slovenec* 1890 št. 172 v podlistku.
25. Dr. Gregorij Oglar (Carbonarius de Wieseneck). *Slovenec* 1889, št. 181 in l. 1890, št. 178.
26. Iz Ptujske okolice. (O škofovskem obiskovanju v ptujski dekaniji.) *Slovenec* 1891, št. 153—154.
27. »Holhamerci.« *Odlomek iz domače zgodovine*. *Sl. Gosp.* 1892 dne 25. febr.
28. Sekelji, rodoslovna in životopisna razprava. *Slovenec* 1893, št. 247—256, 159—263. Ponatis istega leta str. 50 m. 8° v 200 izvodih.

¹ O tem spisu se je rajnik izrazil, da je tu in tam pomanjkljiv, ker je še pozneje našel več podatkov.

Knjižica se je tiskala v 500 izvodih, založil pa jo je lovrenški rojak g. dr. I. Mlakar. Med Slekovčevimi rokopisi se nahaja tudi nemški prevod te knjižice v rokopisu druge roke. Na 1. str. je Slekovec pripisal opombo: V. Theodor Weinhard, Lehrer in St. Margarethen unter Pettau.

29. Simon Jožef Pornat. Slovenec 1893, št. 272.
30. Doneski k zgodovini cerkva po Slovenskem. Zgodovinski Zbornik 1891, št. 15.
31. Duhovščina v Novem mestu in okolici l. 1734 in 1737. Zgodovinski Zbornik 1892, št. 21.
32. Pfarrvorsteher in Abstall. Ein Beitrag zur steierm. Kirchengeschichte. Grazer Volksblatt 1893 Nr. 282.
33. Die Szekely oder Zekel von Kevent, Freiherren von Friedau. Südsteirische Post 1894, v posebnem odtisku (100 komadov) str. 67 m. 8°.
34. Polidor pl. Montagnana. Životopisna črtica. »Slovenec« 1894, št. 64—67. Isti spis je izšel l. 1895 v »Zgodovinskem Zborniku« št. 28 in v ponatisu 100 izvodov m. 8° st. 18.
35. Turki na Dravskem polju. Zgodovinska črtica. Sl. Gosp. 1894, št. 21—23. To črtico je pisatelj predaval dne 10. maja 1894 o priliki zborovanja učiteljev ptujskega okraja pri Sv. Marku nižje Ptuja.
36. Pobirki iz dnevnika ljubljanskega škoфа Hrena. Izvestja muzejskega društva za Kranjsko IV, str. 148—156.
37. Turki na Slov. Štajerskem. Slov. Večernice 1894.
38. Vurberg. Krajepisno-zgodovinska črtica. Slov. Gosp. 1895, št. 1—13. V posebnem natisu 40 str. m. 8°.
39. Wurmberg. Topographisch-historische Skizze. (Prevedel iz slovenščine Janko Munda). V ponatisu iz Südst. Post 1895 str. 82.
40. Šolstvo v Ljutomeru. Popotnik 1896 in še 1898.
41. Madjari in njih navali na Slov. Štajer. Sl. Gosp. 1896.
42. Prošt Jožef Hržič. Slovenec 1897, št. 131, 132.
43. Doneski k zgodovini cerkva in fara na Kranjskem. Izvestja 1896, str. 222—229. 1898, str. 41—47.
44. Sv. Jožef pri Mariboru. Sl. Gosp. 1897, št. 38, 39, 40, 42, 44—46.
45. Dodatki in popravki k I. zv. »Zgodovine župnij v dekaniji Kranj.« Slovenec 1988, št. 40.
46. Cven-gradič. Sl. Gosp. 1898, št. 17, 18.
47. Duhovni sinovi slavne nadžupnije Konjiške. Priloga »Voditelju« (teologičnemu listu v Mariboru). V posebnem odtisku str. 44.
48. V istem listu je priobčil l. 1899 (str. 317—324) izvirni zapisnik »Visitatio Eccl. Parochialis s. Ioann. Bapt.« v Mariboru iz l. 1621. Potem:
49. pod naslovom »Archivalni izpiski za zgodovino lavantinske škofije« poročilo župnikovo in vizitacijski zapisnik iz Ljutomera l. 1617 (l. 1900, str. 154—159), pa pismo sek. škoфа Mart. Brennerja velikoned. komendorju iz l. 1593 in pismo nadvojvoda Maksimilijana solnograškemu nadškofu zaradi vizitacije pri Vel. nedelji in v Ormožu l. 1617 ter župnikovo poročilo od Sv. Benedikta in Jarenine iz l. 1611 (1901, str. 297—304). L. 1902 (str. 59—61) pa je pod istim naslovom priobčil ustanovno pismo Klare, vdove Herdega Ptujskega v Ormožu l. 1354 ter listino

sek. škoфа Jurija IV. Agricola iz l. 1475, s katero potrdi posvečenje grajske kapele v Ormožu.

50. Dalje je v »Voditelju« priobčil več ocen, in sicer l. 1898 (str. 303—310) oceno dr. Pajekove knjige »Zgodovina poličanske župnije«, l. 1901 pa oceno Jos. Kržišnikove knjige »Zgodovina horjulske fare« in l. 1903 oceno knjižice Fr. Perneta »Trstenik«.

51. Duhovniki rojeni v Kranjski župniji. Izvestje 1902, str. 12—37.

52. Kapela žalostne Matere božje v Središču. Maribor 1902. Str. 136.

53. Jožef Ivan Knolc. Izvestje 1902.

Zaradi bibliografske popolnosti priobčimo še nekatere nezgodovinske spise nabožne in druge vsebine, ki jih je deloma sam sestavil, ali pa predelal in priredil za novo izdajo. Navaja jih sam med svojimi spisi.

54. O češčenju žalostne Materc nekaj. Cerkv. priloga 1881, št. 40—44.

55. Marija, žalostna mati. Sestavil Fr. Bezjak. Slekovec je četrti natis celo predelal in petega pomnožil.

56. »Vekivechna pobosznost nai svetesoga Sacramenta«. Cerkv. priloga 1882, št. 73.

57. Čudovita sv. hostija. Cerkv. priloga 1882, št. 79.

58. Sveti Alojzij mladeničem in deklicam zvest in zanesljiv vodnik proti nebesom . . . Spisal Fr. Ser. Bezjak. Maribor 1883. L. 1885 drugi pomnoženi natis.

59. Rožni venec na čast žalostne Matere božje. 1884.

60. Statistično poročilo občne bolnišnice in blaznice usmiljenih bratov v Gorici l. 1882. (Vsled prošnje priorja usmiljenih bratov poslovenil.)

61. Kratkočasnice. Slov. Večernice 1885.

62. Smešnice. Koledar družbe sv. Mohora 1886.

Ta pregled nam kaže, da je Slekovec bil plodovit pisatelj. Svoje spise je v veliki večini objavil v slovenskem jeziku in v poljudni obliki. Ko bi bil svoja dela izdal v nemškem jeziku, bi mu pač to prineslo slovito ime v širjem svetu in morda tudi gmoten dobiček, a sedaj mu je slovenski narod dolžen tem večjo zahvalo, ker je s svojimi spisi v najširjih slojih vzbujal zanimanje za domačo zgodovino in historično zavest v ljudski duši.

S tem še pa njegovo delo ni končano, ampak ga precejšen del tiči v kronikah in drugih neobjavljenih zapiskih.

b) Kronike.

Že 1. 1855 je škof Slomšek zaukazal spisovanje župnijskih kronik in v kurendi dne 10. decembra i. l. razložil veliko važnost teh kronik za zgodovino kakor tudi za pravo in podal navodila, kako naj se sestavlajo. Isto je ponovila tudi škofijska sinoda 1. 1896.

A kroniko dobro sestaviti, ni lahka reč. Še v zapisovanju sočasnih dogodkov je treba veliko razsodnosti in previdnosti, da se stvar resnično in objektivno sporoči potomstvu, da se morda ne spravlja v kroniko nepotrebna navlaka, važni momenti pa prezirajo; veliko več truda in znanja pa zahteva kronika, ako se hoče raztegniti tudi na minule čase. Po pravici opozarja Slekovec v pismu na g. V. J. 17. decembra 1898, naj se nikar preveč ne zanaša na kronike, ker so večinoma nezanesljive in zelo pomanjkljive. Kdor se natančneje ne peča z zgodovino, ne more tudi pri najboljši volji sestaviti povsem zanesljive kronike o starejših časih.

V tem oziru ima Slekovec velike zasluge, ker je mnogim krajem opisal njih zgodovino in hkrati pokazal metodo, kako se naj sestavlajo kronike. Njegove kronike pri raznih župnijah so prava zakladnica za naše zgodovinarje; to in ono je sicer že sam objavil, a mnogo tega, kar bi bilo vredno spraviti v širji svet, še tiči v rokopisih. Škoda, da svoji avtobiografiji ni dodjal seznamka svojih kronik, zatorej naš seznamek morda ne bo popoln.¹

¹ Pisatelj se je v »Südsteirische Presse« in v »Slov. Gospodarju« obrnil s prošnjo do vseh onih gospodov, ki imajo Slekovičeve kronike ali pisma literarne vrednosti. Odzvali so se p. n. gg.: dr. K. Chloupek, zdravnik v Ljutomeru, Vid Janžekovič, kapelan pri Sv. Lenartu v Sl. gor., Martin Žunkovič, c. kr. stotnik v Kromežižu, gdč. Marija Štupca, učiteljica pri Sv. Marku, stud. phil. Lud. Pivko na Dunaju, Jos. Lončarič, kapelan pri Sv. Petru pri Radgoni, župnik Jos. Sinko pri Sv. Lovrencu Sl. gor., M. Ljubša, kurat v c. kr. kaznilični v Gradcu, Jos. Mihalič, župnik pri Sv. Barbari, Božidar Flegerič v Vodrancih, Jos. Kralj, dekan v Zavrču. Vsem tem izrekam tukaj iskreno zahvalo.

1. Najimenitnejša kronika, ki jo je Slekovec sestavil, je ljutomerska. On sam je bil na njo ponosen in jo je imenoval svojo najlepšo kroniko. Stala ga je tudi neznansko truda; poklonil jo je svojemu dragemu prijatelju, rajnemu dekanu I. Skuhala.

2. Kronika pri Sv. Križu na Murskem polju. Pridejana je tudi kronika trga Veržeja, ki je nekdaj bil pod župnijo Sv. Križa.

3. Kronika Sv. Petra pri Radgoni. Podal ji je doneske (l. 1888) v vsem 102 str., pozneje je še nabral sicer več gradiva, a ga ni vtegnil vporabiti.

4. Kronika Male Nedelje.

5. Kronika Sv. Marka nižje Ptuja.

6. Kronika Sv. Marjete na Dr. polju.

7. Za kroniko Sv. Lovrenca v Sl. gor. je zbral le »drobtinice« l. 1888, ki pa vendar obsegajo zgodovino cerkve, vrsto dušnih pastirjev, učitelje, cerkovnike in odlične Lovrenčane.

8. Za Sv. Lenarta v Sl. gor. je spisal 30 listov velike pole l. 1894, večinoma so podatki o raznih osebah.

9. Za Sv. Miklavža pri Ljutomeru je tudi sestavil enake podatke.

10. L. 1899 je zgotovil kroniko za Sv. Tomaža, katero je zelo skrbno sestavljal, a natančnejih poročil nimamo o njej.

11. Ob Vidovem l. 1901. je zgotovil kroniko Sv. Duha v Ločah, ki obsega 180 pol. O tej piše 14. jun. 1901: »To je zadnja moja kronika, druge se ne lotim nobene več«. Imel je namreč na dnevnem redu druge načrte, katerih pa ni mogel več dovršiti.

12. Kronika pri Negovi.

13. Kronika pri Sv. Ani, spisal jo je l. 1902.

14. Drobtinice za kroniko župnije sv. Miklavža v Zavrču.

c) Razni izpiski.

1. Nekako ponosen je bil Slekovec na svojo bogato zbirko raznih odličnjakov, o katerih je zelo skrbno zbiral podatke. V pismu g. stotniku Žunkoviču dne 6. febr. 1902 piše o tem: »Slovencev nas je malo in ko nas pobere smrt, bomo celo pozabljeni«. Da bi torej otel pozabljivosti naše zaslужne in odlične može v posameznih krajih, si je zapisoval vse, kar je kje o kom zasledil. Vedel je večkrat komu natančneje povedati podatke iz njegovega življenja, kakor dočinkar sam. Kdor ve, kaj velja oseba v toku zgodovinskih činov, ve tudi ceniti vrednost take zbirke.

»Zgodovinskemu društvu« je izročil na tisoče in tisoče lističev, po stoletjih in alfabetično urejenih, ki obsegajo same personalije. Sestavljavcem šolskih in župnijskih kronik in raznih monografij utegne ta zbirka še dobro služiti. »Zgodovinsko društvo« bo s tem vsakomur rado postreglo. Časovno obsegajo 16., 17., 18. in 19. stoletje. Dalje nazaj so zaznamovana le tu in tam kaka imena, ki jih je dobil iz raznih listin. Ko so se po tridentinskem koncilu vpeljale matrike, se mnogožjo življenjepisni podatki. Ti podatki se tičejo največ duhovnikov, zakaj te je vsled njihove službe v matrikah lažje zasledovati, kakor lajike, katerih imena včasi le ob rojstvu in ob smrti pridejo v matrike. Zadnja leta je sestavljal zlasti vrsto učiteljev po raznih krajih.

2. Med rokopisi se nahaja mnogo podatkov za razne župnije; razven onih, ki so omenjeni med kronikami, je precej tvarine za Središče, Ormož, Veliko nedeljo, Polenšak, nemški vitežki red (precej izpisov iz križniškega arhiva), Remšnik, Konjice, Majšperk (med drugim je iz ondotne mrtvaške matrike izpisal mnogoštevilne in pomenljive izraze za smrt, ki jih je rabil župnik Jamnikar 1752—1762; ta izpisek je priobčil v »Voditelju« l. 1902 str. 127), ptujske minorite, Slivnico, Hoče, Sv. Jurij na Ščavnici i. t. d. V načrtu je imel zadnja leta spis o najstarejših župnijah na Slov. Štajerskem, a o tem se razven raztresenih zapiskov nahaja le uvod $2\frac{1}{2}$ strani na $\frac{1}{4}$ pole. — Več let je zbiral tvarino za zgodovino plemiške obitelji Pesničar (Pössnitzer), ki ima svojo grobnico v minoritski cerkvi v Ptaju. Mislit je sploh opisati grobne spomenike v tej cerkvi.

3. O Božiču l. 1897. je dobil Slekovec od škofijstva naročilo, naj prevzame uredništvo pri popisovanju zvonov ter si naj v ta namen sam izbere sposobnih sodelavcev. Opisali bi se naj vsi zvonovi po škofiji in delo bi se naj končalo v 5 letih. Slekovec je ta posel rad prevzel, dasi je izjavil, da v tem oziru ne bo mogel kaj storiti, ker je začel bolehati

in ker mu je zaradi visoke postave bilo prenerodno plezati po zvoniščih. Za sotrudnika si je pridobil g. Vida Janžekoviča, kateremu je dal zato potrebna navodila. O tem podjetju je 18. sušca 1899 zapisal lepe besede: »Trud je sicer velik, a zavest, koristiti domovini, — je sladka.«

Sklenimo te spominske črtice z besedami, katere je rajnik zapisal l. 1900. v predgovoru k zanimivemu rodovniku »Fürbas-Horvatov rod v Strelcih«, ki ga je v rokopisu v obliki knjižice poklonil posestniku Janezu Horvatu v Strelcih župnije Sv. Marka. Oziraje se na znane evangelijske besede: »Poberite kosce, da konca ne vzamejo«, piše: »Tudi nam Slovencem veleva mati Slava, skrbno poiskati in shraniti vsako znanstveno zrnce, da se ne pozgubi, in da se iz drobtinic napravi in na mizo domačega slovstva postavi hleb zdrave dušne hrane. Biti v tem oziru pokoren materi Slavi in s svojimi slabimi močmi vsaj nekoliko koristiti mili domovini, zbiram in nabiram že mnogo let po raznih arhivih iz listin in zapisnikov zgodovinske drobnosti, ki imajo kako znanstveno vrednost, zakaj le predobro čutim potrebo zanesljive domače zgodovine. Zgodovina je narodu učiteljica življenja, vir pravic in dolžnosti in voditeljica bodočih časov.«

